

Samenvatting online café 25-8-2025

Spreker: Francis Sanderink (melkveebedrijf Sanderink-Sleiderink, Beuningen)

Francis runt samen met haar man en ouders een melkveebedrijf met circa 90 koeien en eigen jongveeopfok op 43 hectare grond (waarvan 5 hectare mais). Sinds 2016 zijn Francis en haar man toegetreden tot de maatschap. Zij kozen bewust voor efficiëntie en verduurzaming, in plaats van schaalvergroting – een keuze waar ze nog steeds achter staan.

Het bedrijf werkt actief mee aan projecten rond verduurzaming, zoals Lonend Werkend, waarbij gekeken wordt naar verbetering van bodem, gewas en diergezondheid. Er wordt geëxperimenteerd met acupunctuur bij koeien, mestkwaliteit verbeteren door vitaliseren en niet-kerende grondbewerking bij mais.

KoeKenmerken

Het thema van de avond was KoeKenmerken, een methode geïntroduceerd door koegezondheidsexpert Bernard Simons. Hiermee leren melkveehouders rantsoenen af te stemmen op basis van signalen die de koe zelf geeft. Het uitgangspunt: niet de maximale productie, maar de gezondheid van de koe.

Hoewel voeranalyses en berekeningen een beeld geven van het rantsoen, zijn er veel onnauwkeurigheden: kuilanalyse blijft een gemiddelde, de kuil verandert in kwaliteit, krachtvoerwaarden zijn gemiddelden, en kruiden en klavers worden vaak niet meegenomen in analyses. Daarnaast verschillen de behoeften van koeien sterk per lactatiestadium, dracht, leeftijd, ras, tochtigheid en karakter. Ook externe factoren zoals weersinvloeden hebben effect.

In de praktijk lijkt het alsof we precies weten wat we voeren, maar in werkelijkheid schuilt er veel variatie tussen koeien en omstandigheden. Voeding en gezondheid blijven biologische processen die zich niet volledig laten vangen in cijfers of berekeningen. Juist daarom zijn koekenmerken zo belangrijk: ze laten direct zien hoe de koe zich daadwerkelijk voelt. Of, zoals Bernard Siemons het treffend zegt: *“een koe liegt nooit.”* De koe zelf geeft het beste antwoord op de vraag of het rantsoen klopt.

De bodem is de basis

Francis benadrukte dat de bodem de basis is van het bedrijf. Alles begint bij de voedingsstoffen en mineralen die van eigen land komen. Deze zijn organisch gebonden en daardoor beter en in grotere hoeveelheden opneembaar voor de koe. Vanuit die basis kun je gericht aanvullen wat nog ontbreekt.

Het advies is om steeds in stappen te werken:

- eerst de grote voedingsstoffen (energie en eiwit),
- daarna de mineralen,
- en pas als laatste de sporenelementen.

Wanneer de basis niet klopt, worden tekorten aan sporenelementen toch zichtbaar in de koekenmerken, simpelweg omdat de koe deze elementen niet kan benutten.

Voorbeelden uit de praktijk

Francis gaf een aantal aansprekende voorbeelden van koekenmerken:

- Een gelige gloed in de vacht kan wijzen op een te hoog OEB (onbestendig eiwit).
- Een gedrukte rug, moeite met opstaan en het uitliggen van melk is vaak een teken van magnesiumtekort. Dit hangt sterk samen met het hoge kaliumgehalte in de bodem door bemesting.
- Een krul in de staart kan de fosforstatus van de koe weergeven.
- Een bleke neus duidt vaak op ijzertekort of bloedarmoede, vooral goed zichtbaar rond het afkalven.

Ook andere gedragingen geven signalen: koeien die muren likken (pensverzuring), met de neus tegen buizen drukken (lekstroom in de stal), of kwaliteitsverlies van klauwen en hoorns bij koorts. Het zijn allemaal voorbeelden die de samenhang tussen bodem, gewas en koe zichtbaar maken.

CirCowLair – kennis toegankelijk maken

Om deze kennis breed toepasbaar te maken, is de CirCowLair app in ontwikkeling. Deze app combineert bodemverbetering, rantsoenberekening en koekenmerken. Met behulp van duidelijke foto's kan een veehouder zelf de stal in om koeien te beoordelen en dit direct koppelen aan het gevoerde rantsoen. Zo zie je niet alleen wat er volgens de berekening gevoerd wordt, maar ook wat de koeien zelf laten zien. De app staat nog in de kinderschoenen, maar wordt binnenkort getest door een grotere groep melkveehouders.

Tip van Francis: ontwikkel zelf meer gevoel voor het berekenen van het rantsoen. Jij kent je eigen koeien tenslotte het beste. Dat maakt het makkelijker om samen met de voeradviseur de juiste keuzes te maken én het gesprek gelijkwaardiger te voeren. Bovendien blijf je zo minder afhankelijk en houd je zelf de regie.